

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

FORSKNING/STUDIE

Kommuners syn på riskkommunikation

En intervjustudie av beredskapssamordnare

[Bild läggs in här av MSB]

Faktaruta

Kommuners syn på riskkommunikation: En intervjustudie på uppdrag av MSB

2016

Gothenburg Research Institute (GRI), Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Åsa Boholm, Max Boholm och Madelaine Prutzer

Rapporten beskriver resultaten från en intervjustudie av beredskapssamordnare från 40 svenska kommuner. Studiens syfte är ökad kunskap om kommunernas arbete med information till kommuninnevånarna om lokala hot och risker.

MSB:s kontaktperson

Christina Andersson, 010-240 41 58

Publikationsnummer MSB1087 – februari 2017

ISBN 978-91-7383-739-2

MSB har beställt och finansierat genomförandet av denna studierapport. Författarna är ensamma ansvariga för rapportens innehåll.

Förord

Studien som beskrivs i denna rapport har utförts på uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap under hösten och vintern 2016. Författarna vill tacka samtliga personer som deltagit i intervjuerna. Författarna vill även tacka Aslak Borge för förarbete till intervjuerna med identifikation av intervjupersoner.

Innehållsförteckning

1. Inledning	9
1.1 Syfte.....	9
1.2 Frågeställningar	9
2. Metod	11
2.1 Urval av kommuner	11
2.2 Identifikation av beredskapssamordnare	11
2.3 Intervjuerna och kodning	12
3. Resultat	14
3.1 Titel, tjänst och tjänstgöring	14
3.2 Kommunikation av risk- och sårbarhetsanalyser	15
3.3 Hur hittar medborgarna information?	17
3.4 Bedömning av medborgarnas kunskaper om risker och hot och deras beredskap	17
3.5 Ansvar och ansvarsfördelning.....	20
3.6 Uppfattningar om MSB:s nationella krisberedskapsvecka 2017 och önskemål om stöd.....	21
3.6.1 Kommunikationsstöd.....	22
3.6.2 Finansiellt resurstöd.....	23
3.6.3 Stöd för kunskapsbyggande.....	23
3.6.4 Stöd för beslutsfattande och styrning	23
3.7 Utmaningar	24
3.7.1 Riskfrågor	24
3.7.2 Övergripande problem.....	24
4. Slutsatser	25
Referenser	26
Bilaga 1: Intervjuguide.....	27

Sammanfattning

Rapporten beskriver resultaten av en intervjustudie riktad till beredskapssamordnare i 40 svenska kommuner från Sveriges 21 län. Syftet med undersökningen är att få ökad kunskap om hur kommunerna arbetar med att informera kommuninvånarna om lokala hot och risker så att de kan förbereda sig för och agera om ett hot skulle bli verklighet. Målet med undersökningen är att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) får ökad kunskap om vilket behov av stöd som kommunerna har för att fullgöra sitt ansvar när det gäller risk och sårbarhet på lokal nivå. Frågeställningar som studien sökt att besvara rör beredskapssamordnarens arbetsroll, kommunikation om risk och sårbarhet, deras bedömning av kommuninvånarnas kunskaper om risker och deras beredskap, uppfattningar om ansvar och ansvarsfördelning och önskat stöd från MSB.

Det finns stora variationer i hur kommunen informerar om risk- och sårbarhetsanalyser till medborgarna. Vissa kommuner har ambitiösa ansatser för att nå medborgarna, vissa nöjer sig med att lägga ut risk- och sårbarhetsanalyser på hemsidan, andra publicerar inte materialet på kommunens hemsida med motiveringen att det skulle utgöra en säkerhetsrisk och/eller att kommunen inte har resurser för att informera.

I allmänhet upplever beredskapssamordnarna att det är svårt att bedöma medborgarnas kunskap om lokala hot och risker och deras beredskap. Kunskaper och beredskap bedöms ändå ligga mellan låg och medel. Många noterar att kunskap och beredskap bland medborgarna varierar stort. Störst kunskap och beredskap anses finnas bland äldre och människor bosatta på landsbygden. Lägst bedöms kunskapen och beredskapen vara hos yngre som bor i stad.

Intervjumaterialet ger en bild av beredskapssamordnarens uppdrag och ansvar som otydligt, splittrat och fragmentariskt. Uppdraget verkar inbegripa en rad olika mer eller mindre förenliga roller.

Resultaten tyder vidare på att det finns en rad olika uppfattningar i kommunerna om ansvar och ansvarsfördelning inom kommunen, mellan kommun och medborgare och mellan kommun och statliga myndigheter.

Ett område som ter sig problematiskt för många av de intervjuade är gränsdragningen mellan individens ansvar och det offentliga ansvaret. En uppfattning är att medborgarna har överdrivna och orealistiska förväntningar på hur mycket stöd offentliga institutioner kan erbjuda i en krissituation.

Det finns ett stort behov av stöd för att bedriva och utveckla kommunikationsarbetet mot medborgarna i kommunen, inte minst när det gäller riskkommunikation som uppfattas som ett svårt och problematiskt område.

När det gäller identifierade utmaningar kan noteras att sociala hot och risker är ett ledande tema följt av naturolyckor och hot mot vitala infrastruktursystem (vatten och elförsörjning).

Samverkan med andra samhällsaktörer inom och utanför kommunen, och medborgarnas uppfattade "hjälplöshet" och bristande kapacitet att ha tillräcklig kunskap om lokala hot och risker och om beredskap bedöms vara de två stora övergripande utmaningarna.

1. Inledning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska från och med 2017 genomföra en årlig informationsinsats gällande enskildas krisberedskap och med kommunernas riskinformation i fokus. MSB bedömer att de flesta kommuner behöver bli bättre på att informera kommuninvånarna om lokala hot och risker och vad kommunen gör för att förebygga hoten och riskerna för att kunna hantera en inträffad händelse. Utifrån sina risk- och sårbarhetsanalyser behöver kommunerna också utveckla sin riskkommunikation för att informera människor som bor och vistas i kommunen om vad identifierade risker kan få för konsekvenser för invånarna och hur de kan förbereda sig och bör agera vid en extraordinär händelse.

MSB har gett Gothenburg Research Institute (GRI) vid Handelshögskolan, Göteborgs universitet, i uppdrag att undersöka hur beredskapssamordnare i ett urval av svenska kommuner ser på riskkommunikation till medborgarna och beredskap. Forskningsledare är Åsa Boholm (professor vid Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet). GRI är Handelshögskolans institut för tvärvetenskaplig forskning. Forskningsprojekt med hög näringslivs- och samhällsrelevans bedrivs i programform (för mer information se <http://gri.handels.gu.se/>).

1.1 Syfte

Syftet med undersökningen är att få ökad kunskap om hur kommunerna arbetar med att informera kommuninvånarna om lokala hot och risker så att de kan förbereda sig för och agera om ett hot skulle bli verklighet. Målet med undersökningen är att MSB får ökad kunskap om vilket behov av stöd kommunerna har för att fullgöra sitt ansvar när det gäller risk och sårbarhet på lokal nivå.

1.2 Frågeställningar

Studien söker besvara följande frågeställningar, inom sex områden:

- **Allmänna frågor kring rollen beredskapssamordnare:** Hur organiseras rollen som beredskapssamordnare i Sveriges kommuner? Vilka andra benämningar förekommer för denna roll? Vilken roll upplever intervjupersonen att hen har? Hur länge har hen haft denna roll? Vilka arbetsuppgifter har intervjupersonen? Vilken omfattning har intervjupersonens tjänst som är kopplad till rollen?
- **Kommunikation om risk och sårbarhet i kommunen:** Hur kommuniceras risk och sårbarhetsanalysen i kommunen? Har beredskapssamordnare tillgång till kommunikatör (eller informatör) som kan informera om risker och beredskap? Hur tror de intervjuade att medborgarna hittar information om risker och beredskap i kommunen?

- **Kommuninvånarnas kunskap och beredskap:** Hur stor kunskap om risker bedömer de intervjuade att medborgarna i kommunen har? Hur stor beredskap bedöms medborgarna i kommunen ha?
- **Ansvar:** Var ligger ansvaret för att medborgarna har kunskap om risker enligt de intervjuade? Vilket ansvar uppfattar de intervjuade att beredskapssamordnaren har för kunskap om risker och beredskap?
- **Stöd från MSB:** Hur ser intervjupersonerna på satsning *Krisberedskapsveckan* organiserad av MSB?¹ Vilket stöd från MSB efterfrågas när det gäller riskkommunikation och allmänhetens beredskap?
- **Övriga utmaningar:** Vilka utmaningar identifierar intervjupersonerna när det gäller riskkommunikation och beredskap i kommunen?

---

¹ Se <https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Krisberedskap/MSBs-krisberedskapsvecka/>.

2. Metod

Undersökningens datainsamling har genomförts genom telefonintervjuer med beredskapssamordnare i svenska kommuner. Urvalet har genomförts i två steg. Först har kommuner valts ut. Vidare har beredskapssamordnare i varje utvald kommun identifierats. Till sist har identifierade beredskapssamordnare kontaktats och intervjuats.

2.1 Urval av kommuner

För att få en bred spridning av materialet har urvalet inkluderat beredskapssamordnare från kommuner i Sveriges 21 län. Den initiala ambitionsnivån var att från varje län välja en av de största och en av de minsta kommunerna i länet. Denna princip är således tänkt att generera ett urval på 41 kommuner. Notera att Gotlands län endast har en kommun. Vidare är principen tänkt att fånga storstadskommuner, medelstora och små kommuner i hela landet.

Då det visat sig att identifikationen av beredskapssamordnare i kommuner i vissa fall är svårt (se vidare nästa avsnitt) så har ibland primära val av en stor eller liten kommun inom länet ersatts av ett sekundärt val av olika skäl, t.ex. att vi inte lyckats identifiera någon beredskapssamordnare eller att identifierad beredskapssamordnare i kommunen inte velat delta i undersökningen. I vissa län har vi inte lyckats identifiera någon beredskapssamordnare från någon ”liten” kommun. I dessa fall är två av de större kommunerna i länet utvalda till undersökningen. I ett fall har en identifierad beredskapssamordnare visat sig vara omöjlig att få kontakt med för någon intervju och något alternativt urval inom ramen för undersökningens tidsplan har inte kunnat göras för att ersätta den tänkta intervjupersonen. Det finns således ett bortfall av en kommun. Totalt har beredskapssamordnare från 40 olika svenska kommuner lokaliserade i 21 län intervjuats.

Inspirerade av Sveriges kommuner och landsting (SKL 2016), definierar vi en *stor kommun* som en med minst 50 000 invånare och en *liten kommun* som en men mindre än 50 000 invånare. Urvalet består enligt denna definition av 22 stora kommuner och 18 små. Av de stora kommunerna faller samtliga inom en av de av SKL definierade kommunkategorierna *storstad* (d.v.s. SKL-kod A1: minst 200 000 invånare i kommunens största tätort), *större stad* (d.v.s. SKL-kod B3: minst 40 000 men mindre än 200 000 invånare i kommunens största tätort), eller *mindre stad/tätort* (d.v.s. SKL-kod C6: minst 15 000 men mindre än 40 000 invånare i kommunens största tätort).

2.2 Identifikation av beredskapssamordnare

Undersökningen har riktat sig till beredskapssamordnare, vilket är en funktion som skall finnas i alla svenska kommuner. Statsbidrag utgår till kommunen för att fylla denna funktion. Terminologin för denna befattningshavare är inte entydig. Ibland har personen som har denna roll i kommunen titeln

”beredskapssamordnare”, ibland har personen andra titlar som ”säkerhetschef” eller ”säkerhetssamordnare”, men även en rad andra titlar förekommer. I mindre kommuner utgör uppdraget som beredskapssamordnare ofta en mindre del i en palett av andra arbetsuppgifter och ansvarsområden. Beredskapssamordnaren har en rad arbetsuppgifter som handlar om samordning och planering för extraordinära händelser i kommunen.

Eftersom undersökningen skulle bygga på telefonintervjuer var ett första steg efter att ha identifierat kommuner att identifiera de individer som har rollen som beredskapssamordnare i de utvalda kommunerna. Detta visade sig vara både svårt och tidskrävande. Vi började med att söka på kommunernas hemsidor efter kontaktpersoner. I många fall framgår det inte på kommunens hemsida vem eller vilka som är beredskapssamordnare. Då blev nästa steg att ringa kommunens växel. Även där fanns svårigheter eftersom personalen i växeln inte alltid kunde svara på vem som var beredskapssamordnare. Efter ett visst detektivarbete hade vi till slut en lista med namn och kontaktuppgifter på personer som uppgavs vara beredskapssamordnare i de utvalda kommunerna. Vi mailade dessa personer med information om studien, dess syfte och frågeställningar, och informerade om att de skulle bli kontaktade per telefon för att göra intervjun. Detta utskick mynnade ut i ett stort antal felmeddelanden: ogiltiga e-postadresser, obefintliga e-postadresser, personer som slutat eller som inte var beredskapssamordnare. Efter ytterligare detektivarbete kunde listan korrigeras och uppdateras.

Nästa steg var att få kontakt med dessa beredskapssamordnare för att genomföra intervjun. Beredskapssamordnarna var svåra att få tag på. Efter ett intensivt arbete med att få kontakt via epost och telefon har vi till slut genomfört 40 intervjuer. Vi har således endast ett bortfall från det planerade urvalet på 41 kommuner.

Könsfördelningen bland beredskapssamordnarnas som deltagit är jämn: 19 män och 21 kvinnor.

2.3 Intervjuerna och kodning

Intervjumaterialet samlades in under sex veckor, från början av september till slutet av oktober 2016. Intervjuerna genomfördes per telefon, i de flesta fall genom en förbokad tid. Intervjupersonen informerades inledningsvis om studien, upplägget, syftet, ansvariga utförare och beställare. Intervjupersonen upplystes vidare om att svaren är anonyma och att någon specifik kommun inte kommer att identifieras i den skriftliga rapporten. De informerades om samtycke att delta i studien. Intervjuerna tog mellan 15-20 min (med ett undantag som tog närmare en timme). Intervjuaren antecknade samtidigt som intervjun genomfördes och anteckningarna renskrevs omedelbart efter. Vissa intervjupersoner var mycket öppna och engagerade och hade säkert gärna kunnat prata betydligt längre. Andra var mer kortfattade och svarade i princip bara på frågorna. Flera uttryckte intresse att ta del av resultaten.

En intervjuplan med standardiserade frågor med syfte att besvara studiens forskningsfrågor (se ovan) har använts i intervjuerna (se Bilaga 1). Intervjuerna har genomförts av två av rapportens författare (Åsa Boholm och Madeleine Prutzer). Svaren på frågorna har kodats i Excel för att underlätta kvantitativ

och kvalitativ beskrivning, bearbetning och tolkning. Variablerna (kolumnerna) i Excel motsvarar i stort sätt frågorna i intervjuguiden:

- Kommun
- Kommunstorlek (stor eller liten)
- Intervjupersonens kön
- Uppdragets omfattning av heltid (beredskapssamordnare)
- Intervjupersonens titel
- Hur kommunens risk- och sårbarhetsanalys kommuniceras
- Övrig info risk- och sårbarhetsanalys
- Populariserad version/lättläst risk- och sårbarhetsanalys
- Tillgång till informatör
- Hur medborgarna anses hitta information om risker och beredskap
- Bedömning av medborgares kunskap om risker
- Bedömning av medborgares beredskap
- Uppfattning om ansvar för medborgares kunskap om risker
- Uppfattning om beredskapssamordnares ansvar
- Uppfattning om MSB:s krisberedskapsvecka
- Önskemål om stöd från MSB och uppfattade utmaningar i kommunen
- Identifierade utmaningar i kommunen inom området

På vissa frågor har intervjupersonerna svarat i form av längre resonemang och reflektioner. Dessa har analyserats och klassificerats i efterhand i syfte att identifiera likheter och övergripande teman.

3. Resultat

3.1 Titel, tjänst och tjänstgöring

Som nämnts ovan varierar terminologin för den kommunala rollen av beredskapssamordnare. Alla intervjupersoner som här identifierats inneha rollen beredskapssamordnare uppger inte nödvändigtvis själva att deras titel ordagrant är "beredskapssamordnare". Elva av de 40 intervjupersonerna titulerar sig "beredskapssamordnare". I tre av dessa fall används "beredskapssamordnare" i de utvidgade sammansättningarna "krisberedskapssamordnare" ($n=2$) och "beredskaps- och säkerhetssamordnare" ($n=1$).

Vid sidan av "beredskapssamordnare" är det lika vanligt att intervjupersonerna uppger "säkerhetssamordnare" som sin tjänstbenämning ($n=11$). I tre av dessa fall uppges "säkerhetssamordnare" med ett extra förled ("trygghetssäkerhetssamordnare", "miljö- och säkerhetssamordnare" och "folkhälsa- och säkerhetssamordnare"). Andra vanliga benämningar har istället för ordet "samordnare" varit ordet "chef" som huvudord ($n=12$), t.ex. säkerhetschef ($n=7$), räddningschef ($n=2$), och beredskapschef ($n=1$). Utöver "chef" och "samordnare" finns även andra benämningar ($n=5$).

Omfattningen av uppdraget varierar stort mellan kommunerna, från 25% till 100%, men vanligast är att tjänsteomfattningen är 100% ($n=20$), se Tabell 1. Uppdraget som beredskapssamordnare kan vara kombinerat med andra uppdrag eller arbetsuppgifter, ibland inom sektorn kriskhantering och beredskap, men ibland utanför sektorn. Några beredskapssamordnare har detta uppdrag i mer än en kommun. Att tjänsteomfattningen är lägre än heltid (100%) är betydligt vanligare i små kommuner än stora (se definition ovan): i de stora kommunerna har fyra femtedelar av beredskapssamordnarna hundra procenttjänster, medan motsvarande andel i de små kommunerna endast är en tiondel.

Omfattning av tjänst	Antal	Procent
100%	20	50
mellan 50% och 99%	14	35
mindre än 50%	6	15
Total	40	100

Tabell 1. Omfattning av tjänst som beredskapssamordnare

Svaren från intervjupersonerna på frågan hur länge intervjupersonen haft rollen som beredskapssamordnare eller haft sin tjänst inom området varierar avsevärt, från 1 månad till 15 år (där medianvärdet är 60 månader, dvs. fem år, och medelvärdet är 61,55 månader).

3.2 Kommunikation av risk- och sårbarhetsanalyser

Kommuner och landsting har enligt lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (SFS 2006: 544) skyldighet att ta fram en ny risk- och sårbarhetsanalys vart fjärde år (för varje ny mandatperiod). Risk- och sårbarhetsanalyser ska rapporteras till Länsstyrelsen och uppföljningar skall rapporteras årligen. MSB har utarbetat föreskrifter för hur en risk- och sårbarhetsanalys ska utformas (MSBFS 2015:5).

När det gäller kommunikation av risk- och sårbarhetsanalys skiljer sig svaren mellan intervjupersonerna väsentligt. En viktig skillnad är att i vissa kommuner offentliggörs risk- och sårbarhetsanalysen på kommunens hemsida och i andra kommuner görs detta inte.

En tredjedel av intervjupersonerna uppger att kommunen inte kommunicerar sin risk- och sårbarhetsanalys utåt ($n=13$). Två vanliga skäl som anges för att kommunens risk- och sårbarhetsanalys inte kommuniceras till medborgarna är:

- i. att risk- och sårbarhetsanalysen bedöms vara just ett internt dokument som endast förmedlas inom kommunen, till berörda förvaltningar, chefer, andra kommuner och länsstyrelsen ($n=2$), och
- ii. att extern kommunikation av kommunens risk- och sårbarhetsanalys utgör en säkerhetsrisk, nämligen att offentliggörandet av risk- och sårbarhetsanalysen bedöms äventyra kommunens säkerhet genom att känslig information om kommunens sårbarheter kommer i fel händer och kan användas på ett skadligt sätt ($n=7$).

I vissa fall bedöms kommunikation av risk- och sårbarhetsanalysen utåt till medborgarna vara en säkerhetsrisk men kommunen har valt en medelväg, nämligen att publicera delar av materialet t.ex. på hemsidan medan andra delar som uppfattas som problematiska ur säkerhetssynpunkt inte publiceras ($n=3$).

På frågan hur resultatet av kommunens risk- och sårbarhetsanalys kommuniceras till kommuninnevånarna svarar en av intervjupersonerna på följande vis:

Kommuniceras inte ut. Inte alls. Förut låg risk- och sårbarhetsanalysen på hemsidan. Jag tog bort den i höstas. Inte tillgängligt nu. Risk- och sårbarhetsanalysen innehåller inte sekretessuppgifter. Men ändå säkerhetsfråga för kommun. Läget i världen medger inte publicera risk- och sårbarhetsanalysen offentligt.

En annan intervjuperson svarar på samma fråga:

Oj, inte alls. Läger ut det vi är skyldiga att lägga ut enligt lag. ... Ses mer som ett internt arbetsmaterial. Krävs att man är bevandrad inom området för att förstå dokumenten.

Ett ytterligare skäl till att risk- och sårbarhetsanalysen inte publiceras är att det saknas resurser att kommunicera innehållet på ett för medborgarna tillräckligt

begripligt sätt. Eller att kommunikation av risk- och sårbarhetsanalys bortprioriterats i valet mellan arbetsuppgifter. Flera säger också spontant att de inte är nöjda med hur risk- och sårbarhetsanalysen kommuniceras.

En dryg tredjedel av intervjupersonerna uppger att kommunen i sin helhet, i delar, eller i förkortad populariserad version offentliggör risk- och sårbarhetsanalysen på hemsidan ($n=16$). Utöver svaren att kommunens risk- och sårbarhetsanalys inte kommuniceras utåt eller att den kommuniceras på hemsidan är ett tämligen vanligt svar från intervjupersonerna att de inte känner till huruvida risk- och sårbarhetsanalysen kommuniceras ($n=5$). På frågan hur kommunens risk- och sårbarhetsanalys kommuniceras svarar intervjupersonen att de inte riktigt vet. Ibland kontrollerar de om risk- och sårbarhetsanalysen finns på hemsidan medan intervjun pågår. I dessa fall visar det sig att risk- och sårbarhetsanalysen inte finns på hemsidan.

Andra svar på frågan hur kommunens risk- och sårbarhetsanalysen kommuniceras är att det pågår ett arbete som inte är klart ($n=2$), på grund av att t.ex. risk- och sårbarhetsanalysen inte är godkänd och klar, eller att hemsidan håller på att byggas om eller att den kommuniceras till medborgarna på andra sätt än hemsidan ($n=3$), t.ex. att man vid begäran kan få risk- och sårbarhetsanalysen. I ett av de senare fallen uppger intervjupersonen att hen aktivt arbetar med ”uppsökande verksamhet” i andra forum: samrådsgrupper, besöka föreningar, och marknader för att tala med medborgare om kommunens risk- och sårbarhetsanalys och beredskapsfrågor.

På frågan om kommunen erbjuder någon populariserad eller målgruppsanpassad version av kommunens risk- och sårbarhetsanalys svarar tio av intervjupersoner ”ja”. På samma fråga svarar hälften ($n=22$) av intervjupersonerna att de inte gör det. De skäl som lyfts fram är resursbrist och att kommunikation inte varit prioriterat och/eller att man i princip anser att det är en dålig idé att kommunicera innehållet av risk- och sårbarhetsanalysen utåt (jämför diskussionen ovan). I detta fall hänvisar man till sekretess och säkerhetsskäl. En intervjuperson hänvisar till exempel till att Säkerhetspolisen, SÄPO, varnar för att lägga ut känslig information på kommunens hemsida. Vissa intervjupersoner ($n=8$) svarar inte direkt på frågan utan berättar istället att ambitioner finns i kommunen, att frågan diskuterats, de är positiva till popularisering och tycker det är en bra idé (men att resurser saknas). Dessa svar kan ses som implicita uttryck för att populariserad eller målgruppsanpassad version av risk- och sårbarhetsanalysen saknas i nuläget. Sammantaget ger således en majoritet av intervjupersonerna ett explicit eller implicit nekande svar på frågan om det finns en populariserad version av risk- och sårbarhetsanalysen ($n=22+8=30$).

Det är vanligt att beredskapssamordnaren har möjlighet att samarbeta med en informatör i sitt kommunikationsarbete. En majoritet ($n=34$) av intervjupersonerna svarar ”ja” på frågan om beredskapssamordnaren har tillgång till en informatör som kan bistå i arbetet att informera medborgarna. Många framhåller att det finns flera kommunikatörer eller en hel avdelning, och att det är ett mycket bra samarbete. Några få intervjupersoner uppger att det finns för få eller inga informatörer att tillgå ($n=6$). I vissa av dessa fall säger intervjupersonen att det saknas resurser, att alla som arbetar med beredskap

och krishantering fungerar som kommunikatörer men att de inte formellt har en sådan roll, eller att det pågår en tjänstetillsättning av informatör.

3.3 Hur hittar medborgarna information?

På frågan om hur medborgarna hittar information om kommunens krisberedskap nämner nästan alla intervjupersoner hemsidan ($n=36$). I flera fall lämnar intervjupersoner kommentarer som pekar på att man inte är nöjd med hur hemsidan fungerar när det gäller att kommunicera kring risker och krisberedskap eller att man faktiskt inte känner till exakt vad som finns på hemsidan i ämnet ($n=8$). Brister man pekar på är att det kan vara svårt för besökare att hitta informationen, att informationen är rörig eller knapphändig och att sidan inte uppdateras tillräckligt. Flera intervjupersoner specificerar innehållet på hemsidan med att informationen mest refererar till webplatser som *DinSäkerhet.se* (<https://www.dinsakerhet.se/>) och *Krisinformation.se* (<https://www.krisinformation.se/>) som drivs av MSB.

Andra informationskanaler som nämns för att nå ut till medborgarna med information om krisberedskap är Facebook och Twitter ($n=7$). Dessa informationsvägar uppges vara särskilt relevanta när akuta händelser uppstår. Övriga sätt på vilka intervjupersonerna anser att medborgarna hittar information om kommunens krisberedskap är till exempel:

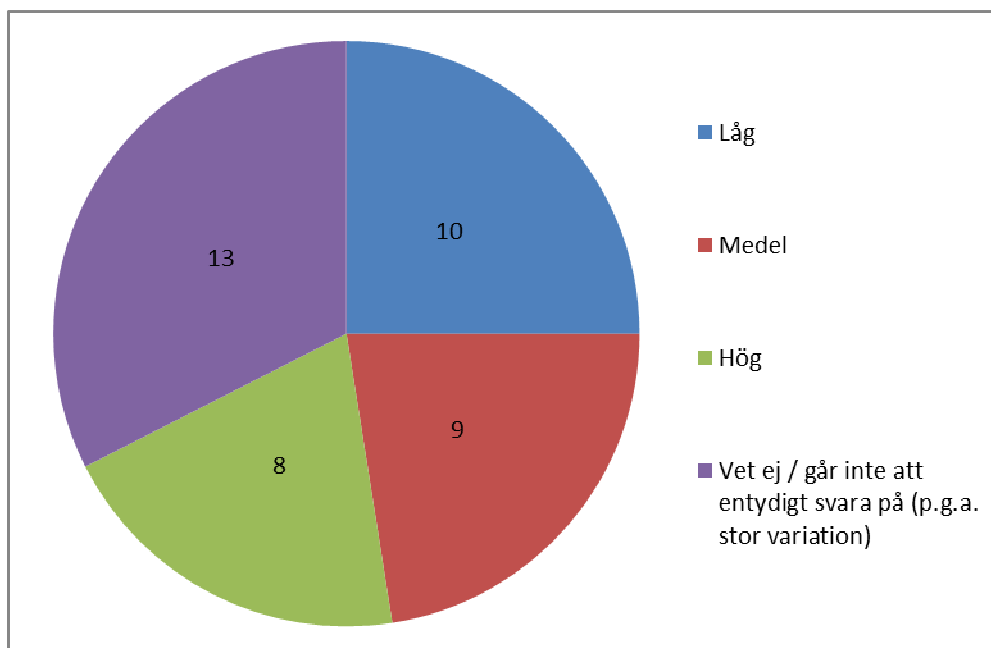
- Kommunal tidning ($n=4$): kommunen har en egen tidning som man ger ut till medborgarna och det förekommer att man då lyfter lokala frågor kring säkerhet och krisberedskap genom att skriva material till tidningen.
- Broschyrer ($n=4$): kommunen har utarbetat broschyrer i särskilda sakfrågor som är aktuella i kommunen, som delats ut till medborgarna och som också kan laddas ner från hemsidan.
- Samverkan ($n=5$): kommunen samverkar med andra organisationer som t.ex. Lottakåren och Civilförsvarsföreningen.
- Policydokument ($n=3$): kommunen lägger ut policydokument och beskrivning av hur kommunen arbetar med kris- och beredskapsfrågor på hemsidan.
- Kontaktperson ($n=8$): det finns alltid möjlighet att ta direkt kontakt med ansvariga inom området, t.ex. finns kontaktuppgifter på kommunens hemsida till personer som arbetar med frågor kring säkerhet och krisberedskap.
- Övrig information ($n=7$): t.ex. kommunen bedriver uppsökande verksamhet bland särskilda målgrupper av medborgarna (t.ex. äldreboende, skolor och asylboende nämns), trygghetsvandringar och kampanjer kring beredskap på temat "72 timmar".

3.4 Bedömning av medborgarnas kunskaper om risker och hot och deras beredskap

I detta avsnitt beskrivs först intervjupersonernas svar på frågan hur de bedömer medborgarnas kunskap om hot och risker och sedan hur

intervjupersonerna bedömer beredskapen inför hot och risker. Innan vi beskriver intervjupersonernas uppfattning om kommuninvånarnas kunskap om hot och risker som låg, medel eller hög är det viktigt att nämna att mer än hälften av intervjupersonerna ($n=22$) poängterade att denna fråga är mycket svår att besvara. I huvudsak två anledningar till denna osäkerhet lyftes fram: (i) att intervjupersonen helt enkelt saknar kunskap eftersom mätningar av medborgarnas kunskapsnivå saknas och (ii) variation i kunskapsnivå bland medborgarna och beroende på vilken sakfråga det handlar om spelar också roll. När det gäller skillnader i kunskaper bland medborgarna är det i huvudsak faktorer som ålder och om man bor i stad eller på landet som lyftes fram som avgörande. Äldre människor bedömdes ha större kunskaper än yngre och människor som bor i glesbygd eller på landsbygden uppfattades ha större kunskap än stadsbor. Någon ansåg också att kvinnor har större kunskap om risker än män. Grupper som speciellt lyftes fram ha låg kunskap var yngre personer och nyanlända.

Givet osäkerheten inför frågan om kommuninvånarnas kunskap om hot och risker har många intervjupersoner svarat "vet inte" eller "går inte att entydigt svara på"/"varierar" ($n=13$). I vissa fall har intervjupersonen trots uttryckt osäkerhet ändå svarat "låg", "medel" eller "hög". Ibland ges de glidande svaren "mellan medel och hög" eller "mellan låg och medel". Dessa svar har i båda fall kodats som "medel".

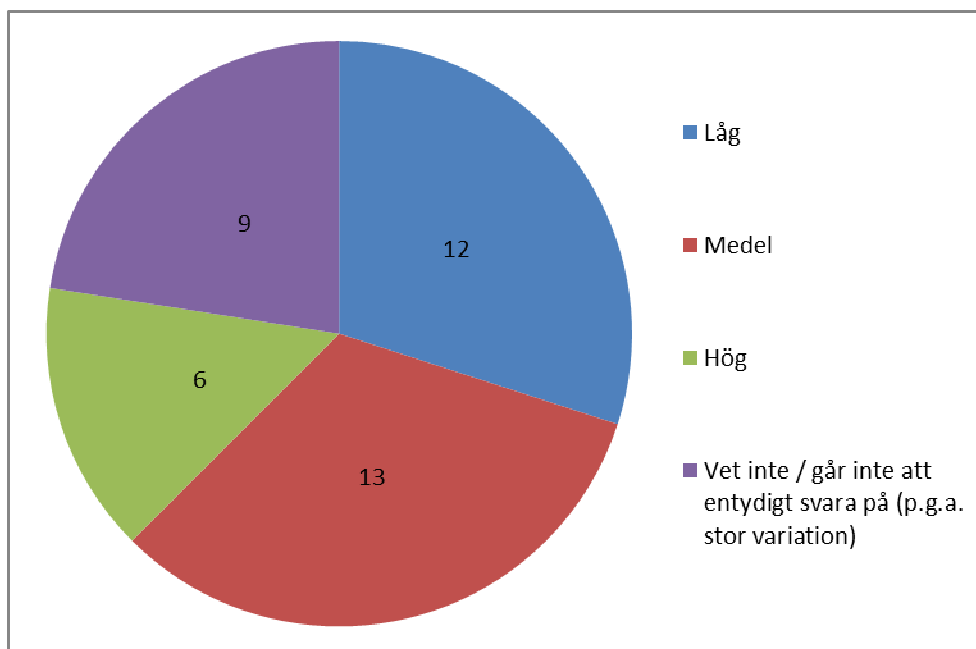

Figur 1. Svar på frågan "Hur bedömer du kommuninvånarnas kunskap om lokala hot och risker?"

Åtta intervjupersoner anser att medborgarna i kommunen har hög kunskap om risker och hot. Ibland motiverades svaret med att i en liten kommun känner alla varandra, underförstått att medborgarna har mycket kontakt med varandra och att information sprids i informella nätverk, att medborgarna bor på landet och är rustade att klara sig själva, och att kunskapen är hög när det gäller "kända" risker som t ex störningar som beror på vädret. Nio intervjupersoner bedömer att medborgarnas kunskap är "medel" (alternativt "mellan medel")

eller ”mellan låg och medel”). Tio intervjupersoner graderade medborgarnas kunskaper om risker och hot som låg. En kommentar som gjordes var att det finns ett samband mellan avskaffandet av allmän värnplikt och låg kunskap om lokala hot och risker.

Svaren på frågan om hur intervjupersonen bedömer kommuninvånarnas beredskap inför lokala hot och risker följer ett liknande mönster som svaren på frågan om kommuninvånarnas kunskap ovan, men med den skillnaden att intervjupersonerna var lite mindre tvekande till att besvara frågan. Nio intervjupersoner svarade ”vet inte” eller uttryckte att frågan inte gick att entydigt svara på i och med att variationen i befolkningen är för stor. Vidare svarade sex intervjupersoner att medborgarnas beredskap var hög, tretton att den var medel och tolv att den var låg. Återigen lyftes bakgrundsfaktorer som ålder och huruvida medborgare bor på landet eller i staden fram som förklaringsfaktorer. Äldre personer bosatta på landet bedömdes ha bäst beredskap. Intervjupersonerna lyfte fram att landsbygdsbefolkningen är mer van att ta hand om sig själva och att de har egna system för vatten och uppvärmning med mera som gör att de är mer motståndskraftiga mot katastrofer och kriser. Yngre personer som bor i staden bedömdes ha sämre beredskap. I flera fall nämndes tidigare erfarenheter av kriser och katastrofer (t.ex. stormarna Ivar och Per, snöhändelser, långvariga strömavbrott och problem med vattenförsörjning), som en framgångsfaktor för beredskap. Utsatta grupper som gamla i behov av stöd och nyanlända pekades ut som riskgrupper med mycket låg beredskap.

Figur 2. Svar på frågan ”Hur bedömer du kommuninvånarnas beredskap inför lokala hot och risker?”

Både i bedömningar av kommuninvånarnas kunskap om risker och hot och deras beredskap inför risker och hot är beredskapssamordnare i små kommuner mer optimistiska än de i stora. Av beredskapssamordnarna i de små kommunerna så bedömer fem av dessa (28%) att kommuninvånarnas kunskap om risker och hot är hög och fyra (22%) bedömer att beredskapen är hög.

Motsvarande antal (och andel) i de stora kommunerna är tre (14%) och två (9%). Av intervjupersonerna i de stora kommunerna bedömer åtta (36%) att beredskapen är låg. Motsvarande antal (och andel) för intervjupersonerna från de små kommunerna är tre (17%). En beredskapssamordnare i en liten kommun där beredskapen bedöms vara hög säger:

Handlingskraften är hög. Kommuninvånarna är vana att lösa problem handgripligt. De arbetar praktiskt och det finns ett stort kontaktnät. Någon vet någon som har en grävskopa. Man kan gå direkt till kommunstyrelsens ordförande.

3.5 Ansvar och ansvarsfördelning

Svaren på frågan om vem ansvarar för att kommuninvånarna har kunskap om lokala hot och risker och hur dessa kan förebyggas eller hanteras drar i en rad olika riktningar. Ett övergripande intryck är att det bland intervjupersonerna verkar saknas en tydlig gemensam bild av var detta ansvar skall lokaliseras men de allra flesta identifierar kommunen som en ansvarig aktör ($n=33$). Var exakt i kommunen ansvaret ligger finns det delade meningar om. Vissa pekar ut kommunens politiker och hävdar att detta ytterst är ett politiskt ansvar, medan andra verkar anse att det är tjänstemännens ansvar. Här nämns förvaltningar, verksamheter och chefer inom kommunen, t.ex. säkerhetschef och beredskapssamordnare. En fjärdedel ($n=10$) av intervjupersonerna anger att beredskapssamordnaren i kommunen är en ansvarig aktör.

I hälften av intervjuerna svarar den intervjuade att det på olika sätt handlar om ett delat ansvar ($n=20$): inom kommunens politik och förvaltning, tillsammans med statliga myndigheter, företag² och den enskilde. En skiljelinje som kommer fram i svaren är gränsdragningen mellan den enskildes ansvar och det offentliga ansvaret. En fjärdedel ($n=11$) av intervjupersonerna poängterar att den enskilde har ett eget eller delat ansvar att ha kunskap om hot och risker samt att ha beredskap att klara sig i tre dygn.

Den mer specifika frågan om vad intervjupersonerna anser om beredskapssamordnarens ansvar ger en inblick i hur de uppfattar sin roll. En första observation är att det verkar saknas en tydlig gemensam bild av vad rollen innebär. Tre intervjupersoner hävdar uttryckligen att beredskapssamordnaren saknar ansvar. En intervjuperson uttrycker denna uppfattning i sitt svar på frågan om beredskapssamordnarens ansvar:

Inget ansvar. Det är min chef som har ansvaret. Jag vet inte. Komplicerat. Vi har inte riktigt kommit igång. Försöker lyfta upp den här frågan och börja med mer systematiskt arbete. Säkerhetsenheten och kommunikationsavdelning plus alla förvaltningar som äger själva frågan. Delat ansvar. På lite olika nivåer.

---

² Exempelvis nämns delat ansvar mellan kommun och företag när det gäller anläggningar under Sevesodirektivet (se <https://www.msb.se/seveso>, för vidare information).

Några relativt tydliga teman när det gäller uppfattningar om vad rollen handlar om och var det centrala ansvaret ligger kan dock identifieras. Dessa teman är inte ömsesidigt uteslutande. En och samma intervjuperson kan i sitt svar ha berört flera olika teman vilket tyder på att ansvaret som beredskapssamordnare i många fall innebär en komplex sammansmältning av flera olika roller. Detta kan naturligtvis se olika ut i olika kommuner och har säkert att göra med tjänstens omfattning och innehåll.

- **Beredskapssamordnaren som kommunikatör** ($n=10$): kommunikation och information (internt och/eller externt) pekas ut som ett viktigt ansvarsområde för beredskapssamordnaren. Teman i svaren handlar om att ansvaret handlar om att informera, kommunicera och sprida kunskap om hot, risker och beredskap, dels till medborgarna, dels internt i den egna organisationen (kommunen). Medan vissa lägger tonvikt vid ett utåtriktat kommunikationsansvar betonar andra att rollen handlar om att kommunicera internt, med kommunens förvaltningar, förvaltningschefer och med förtroendevalda politiker. Denna roll är ganska vanlig och omnämns i en fjärdedel av svaren.
- **Beredskapssamordnaren som sakkunnig** ($n=4$): här består rollen i att bidra med expertkunskap om risk och sårbarhet, identifiering av risker och hot, analys och hanteringsstrategier.
- **Beredskapssamordnaren som policyaktör** ($n=9$): här handlar rollen om att beredskapssamordnaren bevakar frågor och presenterar dessa för politiker, gör prioriteringar om hur resurser ska användas, fattar beslut eller stöder beslutsprocesser, har kontakt med politiker och arbetar med förankring i politiken, lyfter frågor till politiker och förvaltningar, och fattar strategiska beslut på ledningsnivå i kommunen.
- **Beredskapssamordnaren som tjänsteman i en regelstyrd legalbyråkratisk organisation** ($n=5$): här handlar rollen om att se till att lagar och regler (t.ex. MSB:s styrdokument) följs, att rutiner efterlevs som t.ex. incidentrapportering, eller att processen med risk- och sårbarhetsanalysen fungerar som tänkt (t.ex. att förvaltningarna lämnar in material) och att rapportera till länsstyrelsen.
- **Beredskapssamordnaren som organisatör** ($n=10$): samordning är ett nyckelbegrepp i denna roll som handlar om att leda, planera, och utveckla kommunens verksamhet inom området. Samordningen handlar i första hand om internt arbete mellan politik och förvaltning, mellan förvaltningar, mellan myndigheter och kommunen, med Räddningstjänst och polis. Det kan också handla om krisledning och operativt arbete.

3.6 Uppfattningar om MSB:s nationella krisberedskapsvecka 2017 och önskemål om stöd

På frågan om hur intervjupersonerna ser på den nationella krisberedskapsvecka som organiseras av MSB med fokus på kommunernas riskkommunikation om lokala hot och risker och om människors beredskap inför dessa svarar hälften av de intervjuade ($n=20$) att detta är en *mycket bra* idé och 14 säger att det är en *bra* idé. Endast en intervjuperson svarar att det är

en dålig idé. En intervjuperson svarar ”vet inte” och i fyra fall ges frågan inget rakt svar, men det som sägs antyder en reseverad eller kritisk hållning till värdet av krisberedskapsveckan. Den positiva attityden till beredskapsveckan uttrycks i följande svar på frågan om hur intervjupersonen ser på krisberedskapsveckan:

Mycket bra idé. Behövs. Vi har ramlat långt ner i det här med krisberedskap

Vidare framkommer olika synpunkter i samband med frågan. Exempel på sådana synpunkter är att veckan behöver utvärderas, att tidpunkten bör stämmas av med SKL och andra organisationer, att veckan bör ligga på hösten och inte på våren, att veckan bör förankras med andra organisationer som t.ex. Civilförsvarsförbundet, att målgrupper för kommunikationen behöver identifieras, att riskkommunikation kan vara problematiskt eftersom människor blir oroade och att det bör vara ett gemensamt budskap men att det kan vara svårt att presentera generell information så att det passar alla kommuner. Bland de som är positiva eller mycket positiva lyfter flera fram att arrangemanget under en vecka kommer att locka media att bevaka och uppmärksamma frågor inom sektorn. Bland de intervjuade som är kritiska eller reserverade framkommer synpunkterna att det är fel att fokusera på risk och att man istället borde fokusera på säkerhet och trygghet, att veckan blir en utmaning att organisera på grund av brist på resurser och att tidpunkten är illa vald.

Intervjupersonernas attityder till krisberedskapsveckan är ytterligare ett område där det verkar finnas viss skillnad mellan stora och små kommuner. Intervjupersoner i de små kommunerna är mer positiva till satsningen än de i de stora kommunerna. Två tredjedelar av intervjupersoner från små kommuner anser att krisberedskapsveckan är en mycket bra idé, medan motsvarande andel i stora kommuner är en tredjedel. Vidare är den intervjuperson som anser att veckan är en dålig idé från en stor kommun.

En annan fråga associerad med MSB:s roll handlade om vilket stöd från MSB intervjupersonen skulle vilja ha för att utveckla kommunens riskkommunikation och stärka människors krisberedskap. Denna fråga inspirerade de flesta intervjupersoner till att ventilera synpunkter och reflektioner kring MSB:s roll i relation till den egna rollen i kommunen. Flera centrala teman som berördes av flera intervjupersoner framträder i svaren. Fyra olika temaområden för stöd har kunnat identifieras: kommunikationsstöd, finansiellt resurstöd, stöd för kunskapsbyggande och stöd för beslutsfattande och styrning.

3.6.1 Kommunikationsstöd

Många intervjupersoner efterfrågar stöd från MSB med kommunikation och information ($n=17$). Flera efterfrågar nationella informationskampanjer med enkla budskap som når ut i TV t.ex. där det finns ett centralt gemensamt budskap. En intervjuperson säger följande:

För att få robusta medborgare behövs mer nationella program för att nå ut till medborgarna. Nationella kampanjer som syns på TV,

Anslagstavlan, marknadsföring via massmedia kopplat med nationella utskick.

Man efterfrågar mallar för information, för broschyrer och trycksaker där det finns ett standardiserat budskap som kommunen kan använda för att t ex publicera på hemsidan. En genomgående synpunkt är att man önskar mer nationellt likformiga budskap, inte att olika kommuner säger olika saker. Vidare önskas stöd för att kommunicera till utsatta grupper och kommunicera på olika språk. Man vill ha hjälp att få informationen förenklad, ”rolig och lättäm” och möjlig för medborgarna att förstå och ta till sig. Det framkommer att små kommuner har svårt att klara kommunikation och information inom området. Någon efterfrågar mer kunskap om hur sociala medier fungerar och hur de kan användas för kommunikation om risk, kris och beredskap. Ett område som flera lyfter är riskkommunikation. Här identifieras svårigheter som har att göra med hur information kan paketeras så att den inte i onödan gör människor oroliga. Också frågor kring öppenhet i riskkommunikation uppfattas som svåra. Hur mycket information kan egentligen lämnas ut om sårbarheter i kommunen? Ett annat område som flera berör är hur gränsdragningar när det gäller individens kontra offentliga aktörers ansvar kan kommuniceras, i synnerhet då medborgarna upplevs ha orealistiska förväntningar på hur mycket offentliga institutioner kan komma att bidra i en krissituation.

3.6.2 Finansiellt resurstöd

Några intervjupersoner ($n=7$) efterfrågar ökade resurser. Några av synpunkterna är att civilförsvaret behöver förstärkas, att statsanslaget behöver öka så att det räcker till heltidstjänst och att särskilt små kommuner behöver förstärkta resurser.

3.6.3 Stöd för kunskapsbyggande

Drygt en fjärdedel av intervjupersonerna ($n=11$) framhåller önskemål om stöd när det gäller kunskapsuppbyggnad och kunskapsåterföring där de önskar mer insatser från MSB. Flera framhåller att de gärna vill ha sammanställningar av goda exempel från andra kommuner som de kan lära av i den egna kommunen. Erfarenhetsutbyte mellan kommuner, framgångsfaktorer och hur andra kommuner löser problem anses vara ett område där MSB skulle kunna bidra. Hjälp med omvärldsbevakning och behov av utbildning i synnerhet inom området riskkommunikation, som av vissa uppfattas som ett svårt område, efterfrågas.

3.6.4 Stöd för beslutsfattande och styrning

En fjärdedel ($n=11$) av intervjupersonerna framhåller att man vill se starkare ledarskap och tydligare styrning från MSB. Man vill att MSB ska göra prioriteringar åt kommunen och ge tydliga direktiv om vad kommunen ska satsa på inom sektorn. MSB ska tala om vad som är viktigt och bestämma vad kommunen ska fokusera på och vad som ska kommuniceras till medborgarna. Här talas om att kommunerna får bestämma för mycket själva och att det

behövs ett tydligare nationellt likformigt budskap och generella föreskrifter. En intervjuperson uttrycker önskan om stöd för beslutsfattande och styrning när hen säger att hen önskar att MSB:

*... pekar med hela handen. Vad det är som ska ut till medborgarna?
Direktiv. Jättesvårt för mig att välja och vraka. Vad ska jag delge och inte delge? Allt kan jag inte delge eftersom det är sekretessbelagt.*

3.7 Utmaningar

Den avslutande intervjufrågan var en öppen fråga om vilka de stora utmaningarna i kommunen bedömdes vara och vilka identifierade hot och risker som är särskilt utmanande. Denna fråga gav upphov till ganska omfattande svar i många fall. Intervjupersonerna pekade dels på specifika riskfrågor i kommunen, dels på övergripande problem.

3.7.1 Riskfrågor

En rad riskfrågor identifieras som utmaningar av intervjupersonerna. Den fråga som leder i antal omnämningar är olika former av social oro ($n=10$) och här identifieras problem som rör bland annat sociala skillnader, hot och våld, utanförskap och segregation, ensamkommande barn och brottslighet. En ytterligare mer specifik social riskfråga som identifieras är hot och våld på skolor och problem när det gäller kontakt med skolan ($n=5$).

Naturhändelser är den kategori av riskfrågor som i andra hand identifieras av intervjupersonerna ($n=8$). Här handlar frågorna om jordskred, översvämningar och extrema väderhändelser.

Problem kring vattenförsörjning (dricksvatten) ($n=6$) och elförsörjning ($n=6$) kommer på en delad tredje plats bland de identifierade utmaningarna i kommunen. Sen följer dammbrott ($n=4$), klimatförändring ($n=3$), väg och järnvägsolyckor ($n=3$), problem med fjärrvärmeförsörjning ($n=2$), informationssäkerhet ($n=2$), brand ($n=2$), kärnkraftsanläggningar ($n=2$) och industrier och Sevesoanläggningar ($n=2$).

3.7.2 Övergripande problem

Mer övergripande problem och utmaningar som identifieras handlar i första hand om två områden: (i) att intervjupersonerna upplever att individens förståelse för sitt eget ansvar för beredskap i en krissituation är bristfällig ($n=6$) och (ii) att samverkan inom kommunen, mellan kommunen och andra myndigheter och mellan kommunen och andra organisationer och företag kunde fungera bättre ($n=6$). Ett annat problem som lyfts fram är oklarheter och svårigheter att hantera riskkommunikation i förhållande till kriskommunikation ($n=4$). Detta uppfattas som en balansgång mellan att informera men utan att skrämma och oroa i onödan. Bristande resurser ($n=4$) lyfts fram i några fall, liksom problem med polisens omorganisation som leder till bristen på polisenärvaro i kommunen ($n=3$). Andra övergripande utmaningar som nämns är brister i det politiska systemet, svårt att få människor att åta sig förtroendeuppdrag och svårigheter att sätta risk och beredskapsfrågor på den kommunala politiska dagordningen ($n=2$).

4. Slutsatser

Det finns stora variationer i hur kommunen informerar om risk- och sårbarhetsanalyser till medborgarna. Vissa kommuner lägger ut risk- och sårbarhetsanalyser på hemsidan, andra gör det inte med motiveringen att det handlar om en säkerhetsfråga och/eller att kommunen inte har resurser.

Det finns stora variationer mellan kommuner när det gäller hur de prioriterar kommunikation till medborgarna om lokala hot och risker och om beredskap.

Beredskapssamordnarna har svårt att bedöma medborgarnas kunskap om lokala hot och risker och deras beredskap. Kunskaper och beredskap bedöms ändå ligga mellan låg och medel. Många noterar att kunskap och beredskap bland medborgarna varierar stort. Störst kunskap och beredskap bedöms finnas bland äldre och människor bosatta på landsbygden. Lägst kunskap och beredskap bedöms finnas hos yngre som bor i stad.

Beredskapssamordnares uppdrag ter sig splittrat och fragmentariskt, uppdraget inbegriper en rad olika mer eller mindre förenliga roller.

Resultaten tyder på att det finns en rad olika uppfattningar i kommunerna om ansvar och ansvarsfördelning inom kommunen, mellan kommun och medborgare, och mellan kommun och statliga myndigheter.

Ett område som ter sig problematiskt är gränsdragningen mellan individens ansvar och det offentliga ansvaret.

Det finns ett stort behov av stöd för att bedriva och utveckla kommunikationsarbetet mot medborgarna i kommunen.

När det gäller identifierade utmaningar kan noteras att sociala hot och risker är ett ledande tema följt av naturolyckor och hot mot vitala infrastruktursystem (vatten och elförsörjning).

Samverkan med andra samhällsaktörer inom och utanför kommunen, och medborgarnas uppfattade "hjälploshet" och bristande kapacitet att ha tillräcklig kunskap om lokala hot och risker och om beredskap bedöms vara de två stora övergripande utmaningarna.

Referenser

MSBFS 2015:5 föreskrifter och allmänna råd om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser. Tillgänglig från <https://www.msb.se/externdata/rs/15e78831-767b-4714-9fa4-3b4fdodf92a8.pdf>, senast besökt 14 december.

SFS 2006: 544: Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Tillgänglig från http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2006544-om-kommuners-och-landstings_sfs-2006-544, senast besökt 14 december 2016.

SKL 2016. *Kommungruppsindelning 2017: Omarbetning av Sveriges kommuner och landstings kommungruppsindelning*. Sveriges Kommuner och Landsting.

Bilaga 1: Intervjuguide

[Varje intervju inleds med en kort introduktion (presentation av forskaren och studien, bl.a. att det är ett uppdraget från MSB om kommuners syn riskkommunikation och att det riktar sig till beredskapssamordnare).]

Kommun:

Person:

Datum:

Frågor

1. Du är beredskapssamordnare, eller hur? Föredrar du någon annan benämning av din roll?
2. I vilken omfattning?
3. Hur länge har du haft denna roll?
4. Hur kommuniceras resultatet av kommunens risk- och sårbarhetsanalys till kommuninnevånarna?
5. Uppföljande frågor till fråga 4:
  - a. Om resultatet inte kommuniceras varför inte och vilka är svårigheterna som du upplever det?
  - b. Om det kommuniceras, ...
    - a. ... målgruppsanpassas informationen?
    - b. ... förekommer klarspråksversion eller lättläst version för att öka tillgängligheten?
6. Finns det en kommunikatör i kommunen som du kan samarbeta med för att utveckla riskkommunikationen?
7. Hur hittar medborgarna information om kommunens krisberedskap?
8. Hur bedömer du kommuninvånarnas kunskap om lokala hot och risker?

hög	medel	låg	vet inte
-----	-------	-----	----------
9. Hur bedömer du kommuninvånarnas beredskap inför lokala hot och risker?

hög	medel	låg	vet inte
-----	-------	-----	----------
10. Vem ansvarar för att kommuninvånarna har kunskap om lokala hot och risker och hur dessa kan förebyggas eller hanteras?
11. Vilket ansvar har beredskapssamordnaren?
12. MSB planerar en nationell krisberedskapsvecka från och med 2017 med fokus på kommunernas riskkommunikation om lokala hot och risker och om människors beredskap inför dessa. Hur ser du på det?

mycket bra ide	bra ide	dålig ide	ingen åsikt
----------------	---------	-----------	-------------
13. Vilket stöd från MSB skulle du vilja ha för att utveckla kommunens riskkommunikation och stärka människors krisberedskap?
14. Vilka är enligt din mening de stora utmaningarna i din kommun? Till exempel, vilka hot och risker identifierar du?

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

651 81 Karlstad Tel 0771-240 240 www.msb.se

Publ.nr MSBXXX - Månad År ISBN 978-91-7383-XXX-X

